

## บทที่ 8

## คำแนะนำการรักษาคลังและพัสดุ

ข้อ 1 พัสดูลังของหลวงที่เก็บรักษาไว้ด้วยคลังพัสดุ หรือสถานตำรวจ หรือหน่วยงานใด ๆ นั้น จะต้องจัดวางสิ่งของนั้น ๆ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และดูแลป้องกันรักษาอย่าให้บังเกิดการเสียหายแก่สิ่งของนั้น ๆ ทั้งจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำว่าด้วยการรักษาคลังและพัสดุ ดังต่อไปนี้อีกด้วย เพื่อความคงทนถาวรและคุณภาพของสิ่งของนั้น ๆ จะได้คงอยู่ตามสภาพที่ดี

## คำแนะนำการรักษาคลังพัสดุ

1) ควรรักษาคลังพัสดุ (กล่าวโดยทั่วไป)

ข้อ 2 คลังเป็นสถานที่สะสมพัสดุ ฉะนั้น สถานที่เหล่านั้นจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะต้องสงวนลิขสิทธิ์ แต่จะสงวนมากน้อยเพียงใดย่อมแล้วแต่ความสำคัญของคลังนั้น ๆ ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ควบคุมพัสดุจำเป็นต้องมีระเบียบข้อห้ามประจำคลังไว้ อย่างน้อยที่สุดก็ควรจะดำเนินการตามเกณฑ์ทั่วไปสำหรับคลังธรรมดา ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องห้ามเข้าคลัง หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเพื่อกิจราชการ ก็ห้ามเดินพลุกพล่าน และแตะต้องของในคลัง

(2) ผู้เบิกรับของ ไม่มีสิทธิที่จะเดินพลุกพล่าน หรือเที่ยวชมสิ่งของ ในคลังและไม่มีสิทธิที่จะคัดเลือกสิ่งของในคลังเอาเองตามความพอใจ ฉะนั้นจำเป็นต้องมีสิ่งซึ่งเจ้าหน้าที่คลังจะต้องกำหนดสถานที่และเวลาในการเบิกรับสิ่งของ

(3) บุคคลซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่หรือมิใช่ผู้รับผิดชอบการคลัง ถ้ามีกิจที่จะต้องเข้าคลัง ก็ต้องได้รับอนุญาตก่อน และถ้ามีความจำเป็นอาจมีการตรวจค้นร่างกาย - ของผู้เข้าออกก็ได้

(4) ไม่ควรนำอาหารเข้าไปเก็บ หรือเข้าไปรับประทานในคลัง ทั้งสิ่งของส่วนตัวบุคคล ก็ไม่ควรนำเข้าไปไว้ในห้องคลังนอกจากจะได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา

(5) ห้ามการนำสิ่งของอาจเกิดอันตรายขึ้นได้เข้าในคลังเช่น การสูบบุหรี่ ตลอดจนวัตถุต้องห้ามอื่น ๆ อันอาจจะก่อให้เกิดไฟ

(6) การเปิดหีบห่อพัสดุ ไม่ควรกระทำภายในห้องคลัง ตลอดจนทำความสะอาดพัสดุบางชนิดก็ไม่ควรกระทำภายในห้องคลัง

2) เกณฑ์วางพัสดุในคลัง

ข้อ 3 พัทธในคลังนั้นจะต้องวางอย่างไร ป้อมแล้วแต่ความประสงค์ที่จะต้อง  
ใช้ แต่จะต้องนึกถึงเกณฑ์ต่อไปนี้เป็นหลัก คือ

(1) ต้องร่วมกันเป็นสิ่ง ๆ เป็นหมวดหมู่ เป็นพวก ให้เจ้าหน้าที่ตรวจลักษณะ  
ของดีชั่ว นับจำนวนและตรวจการถ่ายเทได้สะดวกรวดเร็ว

(2) ต้องจัดวางให้เปลืองที่น้อยที่สุด และพอกับความจำเป็น เพื่อประหยัด  
ทรัพย์

(3) ต้องให้สิ่งของวางซ้อนกันได้ เป็นแถวและแนวห่างจากกันพอให้มีทาง  
ขนของ รับและจ่ายได้สะดวกรวดเร็ว

(4) สิ่งใดซึ่งจำเป็นจะต้องขนเข้าออกบ่อย ๆ เพื่อผึ่งแดดและลม หรือทำ  
ความสะอาดบ่อย ๆ แล้ว ต้องตั้งวางไว้ ใกล้ ๆ ทางเข้าออก และให้หยิบได้ง่ายดาย

(5) ข้อสำคัญที่สุดจะต้องวางพัสดุให้ถูกลักษณะ มิให้พัสดุเป็นอันตราย  
ด้วยดินฟ้าอากาศโดยง่าย

(6) ในคลัง ให้แยกพัสดุไว้เป็น 2 ส่วนคือ สิ่งของทุกอย่างที่ข้าราชการได้  
รวมกันไว้เป็นส่วนหนึ่ง สิ่งของที่ข้าราชการไม่ได้แล้ว แต่ยังต้องเก็บรักษาไว้ก่อน เพื่อรวม  
กันจำหน่ายเป็นอีกส่วนหนึ่ง จะเป็นสิ่งของส่วนใด ๆ ก็ตาม ถ้ายังอยู่ในคลังแล้ว ให้จัด  
วางไว้เป็นสิ่ง ๆ คือ หมวด สิ่งหนึ่ง เสื้อ สิ่งหนึ่ง กางเกง สิ่งหนึ่ง รองเท้า สิ่งหนึ่ง ฯลฯ  
ดังนี้เป็นตัวอย่าง

3) ลักษณะการวางของ

ข้อ 4 ห้ามมิให้วางของตั้งพัสดุลงชิดฝา หรือกำแพงหรือวางเก็บไว้ติดกับพื้น  
โดยตรงเป็นอันตราย แม้ว่าพื้นจะปูกระเบื้อง เฟอร์นิเจอร์ คอนกรีต หรือปูไม้ก็ตาม เมื่อมีสิ่งของ  
ทำด้วยโลหะ หรือของหนัก ซึ่งจำเป็นต้องวางไว้บนพื้นแล้ว ต้องจัดไม้รองอีกชั้นหนึ่ง ไม้  
รองจะสูงสูงกว่าพื้นขึ้นเพียงใด ป้อมแล้วแต่ลักษณะของพื้นคลัง แต่อย่างไรก็ดี ไม่ควรให้  
ต่ำกว่า 5 เซนติเมตร

4) ป้ายบอกของ

ข้อ 5 พัทธที่เก็บไว้บนชั้นทุกชั้น ทุกหมู่ ทุกกอง หรือทุกแถว ต้องมีป้าย  
บอกขนาด บอกชนิด บอกจำนวน และบอกปีที่สร้างขึ้น ถ้าเป็นพัสดุซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่  
ทางกรม ฯ สร้างขึ้นเอง เป็นต้นว่าสิ่งของมาจากต่างประเทศ และสิ่งของนั้นไม่สามารถจะ  
ทราบปีที่ทำขึ้น ก็ให้บอกปีที่นำเข้าเก็บไว้ในคลัง ถ้ามีพัสดุหลายอย่าง อยู่ในห้องเดียวกัน

ทุก ๆ อย่างก็ควรมีป้ายบอกชื่อของและจำนวนรวมทั้งเส้นตั้งหรือติดไว้ที่ต้นกองของขบวน  
สิ่งของนั้น ๆ

5) การวางของในคลังเพื่อนับง่าย

ข้อ 6 สิ่งของใหญ่โต ให้เรียงตามลำดับแถวเป็นชั้น ๆ สิ่งของเล็กนับเป็น  
จำนวน 10 หรือ 100 ฯลฯ ผูกมัดหรือบรรจุหีบห่อประทับตรากำกับจำนวนหรือกองไว้เป็น  
กอง ๆ มีจำนวนอันแน่นอน กองที่สุด หมู่ที่สุด ฯลฯ ซึ่งมีจำนวนไม่เต็มเท่ากองอื่น ๆ -  
คือกองเศษให้มีป้ายเล็ก ๆ บอกจำนวนเศษมีไว้ด้วย

เพื่อตรวจนับได้ง่ายทุกจำนวน 10 หรือ 100 ชั้นก็ตาม ควรมีเศษกระดาษ  
เขียนเลข 10 หรือ 100 ขึ้นชั้นไว้ด้วย

6) ว่าด้วยวิธีเก็บ

ข้อ 7 การที่จะเก็บพัสดุให้ใช้ได้ก็อยู่เสมอ จำเป็นจะต้องให้คลังที่เก็บของ  
นั้น ๆ สะอาด ปราศจากเชื้อโรคแมลงมดและขยะมูลฝอยซึ่งจะเป็นที่รับที่พักอาศัย ของ  
สัตว์ ที่จะทำลายพัสดุ ทั้งต้องจัดการให้อากาศภายในเหมาะกับการเก็บของนั้น ๆ ด้วย -  
กล่าวคือ

(1) เครื่องหนังและเครื่องไม้ ต้องไม่เก็บในที่ซึ่งถูกแสงอาทิตย์ส่องเผา หรือ  
เปียกน้ำ

(2) เครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยเส้นใยเปลือกไม้ หรือทำด้วยโลหะชนิดที่  
เกิดสนิมง่าย ต้องเก็บในที่ซึ่งไม่ถูกต้องความชื้น

(3) เครื่องเสื้อผ้า ต้องเก็บในที่ซึ่งแห้ง และอากาศเย็น

(4) พืชซึ่งทำด้วยขนสัตว์ ต้องเก็บในที่สว่าง และมีลมระบาย

(5) พืชที่ทำด้วยยาง ต้องเก็บในที่ซึ่งอากาศไม่สามารถเข้าออกได้

ข้อ 8 การเก็บพัสดุ จำต้องปฏิบัติตามประเภทของวัตถุและตามหลัก ดังจะ  
ได้กล่าวต่อไปนี้อีกด้วย

#### ก. การเก็บอาวุธปืน - เครื่องยิง - กระสุนปืน - วัตถุระเบิด

ข้อ 9 การเก็บรักษาสรรพาวุธ เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บังคับบัญชาทุกชั้น ตลอดจน  
พลตำรวจจะต้องสนใจ เพราะถ้าเก็บรักษาไม่ดีสรรพาวุธก็ต้องชำรุดหรือสูญหาย ใช้การ  
ไม่ได้ ซึ่งมีผลเท่ากับตำรวจไม่มีอาวุธ ฉะนั้น จึงจำต้องสนใจในการเก็บรักษา เพื่อให้  
สรรพาวุธมีอายุยืนนาน และอยู่ในสภาพใช้การได้ทันที ด้วยความแน่นอน และได้ผล  
บางหน่วยเก็บรักษาได้ถูกต้องเรียบร้อยดี แต่บางหน่วยก็ยังขาดตกบกพร่อง หรือเข้าใจผิด  
บางประการ ทำให้สรรพาวุธชำรุดเสียหายอยู่

อนึ่ง หากปรากฏว่าหน่วยใดยังมีอาวุธปืนชำรุด จะถือว่าเป็นความบกพร่องของผู้ครอบครอง ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทุกรายไป  
(คำสั่งที่ 17/2502 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2502)

ข. การบำรุงรักษาความสะอาดสรรพาวุธ

ข้อ 10 กล่าวโดยทั่วไป ประสิทธิภาพของการทำงานและความแม่นยำของปืนนั้นขึ้นอยู่กับ การบำรุงรักษาความสะอาดเป็นส่วนใหญ่ การบำรุงรักษาความสะอาดนี้ เป็นหน้าที่ของผู้ใช้โดยตรง นอกจากนั้น ผู้บังคับบัญชาควรได้สอดส่องดูแลให้การบำรุงรักษาความสะอาด เป็นไปโดยเรียบร้อย และถูกต้องตามวิธีการด้วย เพราะเท่าที่ปรากฏแล้ว ปืนชำรุดก็เนื่องมาจากความบกพร่องในการทำ ความสะอาดมากกว่าชำรุดเพราะเกิดจากการยิง

การทำ ความสะอาด แบ่งออกเป็น 5 อย่างคือ

(1) การทำความสะอาดก่อนทำการยิง ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำต่อไปนี้ คือ

- ถอดชิ้นส่วนใหญ่ ๆ (ตามที่กล่าวไว้แล้วในการถอดคุมปกติ)
- ใช้ผ้าสะอาดเช็ดน้ำมันและฝุ่นผงออกจากลำกล้องและรังเพลิงให้หมด
- ใช้น้ำมันชะโลมชิ้นส่วนต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้สัมผัสกับกระสุนบาง ๆ ระวังอย่าชะโลมน้ำมันให้มากนัก เพราะจะทำให้เครื่องกลไกทำงานไม่สะดวก
- ห้ามมิให้ทาน้ำมันในลำกล้องและรังเพลิง เพราะจะทำให้ความดันในรังเพลิงมากขึ้น
- หยอดน้ำมันตามชิ้นส่วนต่าง ๆ ที่เคลื่อนที่ เช่น ช่องทางเดินของเลื่อนปืน ลูกเลื่อนและอื่น ๆ
- คุมชิ้นส่วนต่าง ๆ เข้าที่แล้วใช้น้ำมันพอหมาด ๆ เช็ดภายนอกของปืน
- สิ่งที่ต้องระวังเป็นพิเศษก่อนทำการยิง คืออย่าให้ผ้าที่ทำ ความสะอาด หรือสิ่งอื่น ๆ ค้างอยู่ภายในลำกล้อง รังเพลิง หรืออุดปากลำกล้อง

(2) ทำความสะอาดภายหลังการยิง

นับว่าเป็นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าละเลยหรือกระทำไม่ละเอียดแล้ว จะทำให้เป็นสนิมได้ง่ายที่สุด โดยเฉพาะภายในลำกล้องและรังเพลิง ฉะนั้น จึงให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำต่อไปนี้

- ภายหลังการยิงเสร็จแล้ว ให้รีบทำความสะอาดภายในลำกล้อง กับรังเพลิงทันทีในขณะที่ลำกล้องยังอุ่นอยู่ โดยใช้เศษผ้าชุบน้ำมันใส่ให้โชก แยกในลำกล้องไปมาหลาย ๆ ครั้ง เพราะจะชำระกากดินให้ออกง่าย ไม่ควรปล่อยให้แห้งวัน ต่อจากนั้นให้ทำความสะอาดทุก ๆ วัน วันละครั้งให้ติดต่อกันประมาณ 2-3 วัน
- เพื่อให้เป็นการแน่ใจให้ตรวจภายในลำกล้อง ถ้าไม่สะอาดจริง คือ ยังมีกาก

- ของดินจับอยู่ ก็ให้ทำต่อไปอีกเพราะภาคดินนี้เป็นต้นเหตุให้เกิดสนิมได้ง่าย
- เมื่อลากล่องสะอาดและแห้งดีแล้ว จึงใช้เศษผ้าสะอาดชุบน้ำมันใส่แบายไปมาในลากล่องหลาย ๆ ครั้ง
  - สำหรับชิ้นส่วนอื่น ๆ ของปืน ก็ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการทำความสะอาดประจำสัปดาห์

### (3) การทำความสะอาดประจำวัน

การทำความสะอาดประจำวันนี้เป็นสิ่งจำเป็น ในเมื่อใช้อาวุธทำการยิงเสมอทุก ๆ วัน เพราะชิ้นส่วนภายนอกจะต้องสัมผัสกับเหงื่อไคล ฝุ่น ผง ดินทราย และสิ่งสกปรกอื่น ๆ ในขณะที่ทำการฝึกนั้น แต่ชิ้นส่วนที่อยู่ภายในที่มีถูกจับต้องก็ไม่ต้องทำความสะอาดทุกวันไป นอกจากปืนจะถูกน้ำเปียกซึมเข้าไปถูกชิ้นส่วนภายในของปืนเท่านั้น

การปฏิบัติควรได้กระทำดังนี้ ใช้เศษผ้าสะอาดชุบน้ำมันพอหมาด ๆ เช็ดปืนให้ทั่วเสียครั้งหนึ่งก่อน แล้วจึงใช้ผ้าแห้งเช็ดจนสะอาดปราศจากสิ่งสกปรกที่จับติด สำหรับภายในลากล่องก็เช่นเดียวกันคือ ให้ใช้เศษผ้าสักหลาดหรือผ้าอื่น ๆ ที่สะอาด ชุบน้ำมันติดปลายแบายให้ทั่วเสียก่อน แล้วจึงใช้ผ้าแห้งแบายไปมาหลาย ๆ ครั้งจนสะอาด

- ตามรูและร่องต่าง ๆ ของปืน เช่น ร่องทางเดินของเลื่อนปืน ฯลฯ ให้ทำความสะอาดโดยใช้แปรงหรือไม้เล็ก ๆ และฝุ่นผงออกให้หมด
- เมื่อเช็ดส่วนต่าง ๆ จนแห้งและสะอาดดีแล้ว จึงใช้เศษผ้าที่สะอาดชุบน้ำมันใส่ทาปืนและชิ้นส่วนต่าง ๆ ให้ทั่ว สำหรับร่องและส่วนหน้า ของชิ้นส่วนที่ถูกเสียดสีอยู่เสมอ เมื่อเครื่องกลไกทำงานให้หยอดน้ำมันนี้ ประมาณ 2-3 หยด เพื่อหล่อลื่น

สำหรับในวันที่มีอากาศชื้นแฉะ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดสนิมได้ง่าย จะต้องได้ทำความสะอาดโดยละเอียดถี่ถ้วนจริง ๆ และให้ระมัดระวังเป็นพิเศษ เมื่อได้ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้วอย่าใช้มือที่เปียกน้ำหรือเปียกเหงื่อ จับต้องชิ้นส่วนโลหะ แล้วจึงนำปืนเก็บเข้าที่ ในการเก็บห้ามใช้ผ้าใบหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดคลุมปืน เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่จะทำให้ปืนเกิดสนิมได้

### (4) การทำความสะอาดประจำสัปดาห์

การกระทำในวันเสาร์หรือวันหยุดราชการในวันรุ่งขึ้น การกระทำทำความสะอาดประเภทนี้คงทำเฉพาะชิ้นส่วนที่ถอดคุมปกติ และมีการตรวจจากผู้บังคับบัญชา โดยเช็ดทุกส่วนให้สะอาดและแห้งทั้งภายนอกและภายใน เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ตรวจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ให้ชะโลมน้ำมันนี้ ถ้าเป็นวันหยุดหลาย ๆ วัน หรือหยุดไม่ใช่วันเป็นเวลานานก็ให้ชะโลมหนาขึ้น โดยเฉพาะในลากล่องและวังเพลิงให้ใช้น้ำมันชันปานกลางชะโลมไม้ ส่วนภายนอกให้ใช้น้ำมันใส่ชะโลมเป็นพิเศษ

(5) การทำความสะอาดเพื่อเก็บ

หมายถึงการทำความสะอาดในกรณีที่ไม่ต้องใช้ปืนเป็นเวลาเกิน 1 สัปดาห์ ขึ้นไป ก็สมควรจะทำความสะอาดเพื่อเก็บชั่วคราวนั้น ให้กระทำดังนี้

- ทำการถอดปืนตามวิธีถอดปกติ และเช็ดปืนตลอดจนชิ้นส่วนต่าง ๆ ตามวิธีที่กล่าวแล้วในการทำความสะอาดประจำวัน เมื่อเช็ดแห้งแล้วห้ามใช้มือจับต้อง เพราะจะเป็นสนิมได้ง่าย เมื่อจะจับชิ้นส่วนต่าง ๆ ให้ใช้ผ้าสะอาดหรือสวมถุงมือเสียก่อน

- ใช้น้ำมันกันสนิมกลางชะโลมชิ้นส่วนต่าง ๆ ให้ทั่ว ถ้าไม่เกิน 30 วัน อาจใช้น้ำมันในชะโลมชิ้นส่วนต่าง ๆ ของปืนไว้ก็ได้ แต่จะต้องหมั่นตรวจทุก ๆ 4-5 วัน ถ้าปรากฏว่าแห้งก็ให้ชะโลมใหม่

- ภายในลำกล้องรับเพลิงและผิวของชิ้นส่วนต่าง ๆ ที่ถูกเสียดสี ในขณะเครื่องกลไกทำงาน ให้ใช้น้ำมันกันสนิมอย่างใสชะโลมเอาไว้ ถ้าน้ำมันกันสนิมอย่างใสนี้ มีลักษณะกึ่งแข็งสามารถป้องกันสนิมได้ ในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

ข้อระวัง

ภายหลังการยิงอย่างชะโลมน้ำมันในลำกล้อง ก่อนที่จะได้ชำระลำกล้องให้สะอาด ดังที่ได้กล่าวแล้ว

การที่ลำกล้องจะชำรุดโดยเป็นสนิม เกลียวขาด บวม หรือแตกนั้น จะเกิดขึ้นเองไม่ได้ ถ้าหากได้รับการดูแลรักษาให้ถูกวิธี การปล่อยลำกล้องไว้เฉย ๆ โดยไม่มีน้ำมันชะโลมไว้ ย่อมทำให้เกิดสนิมแดงขึ้นก่อน ซึ่งต่อมาจะกลายเป็นขุมสนิมกัดกินเนื้อเหล็กจนกร่อนไป และทำให้เกลียวขาดได้ ซึ่งเมื่อถึงขั้นนี้แล้ว หากนำไปยิงก็อาจจะทำให้ลำกล้องบวมหรือแตกได้ เพราะลูกกระสุนมีโอกาที่จะสุดรอยขาดนี้ และดันให้ลำกล้องบวมหรือแตก

อนึ่ง ขอแนะนำว่า อย่าได้ใช้เศษผ้าหรือเศษไม้อุดปากลำกล้องไว้ เพื่อกันฝุ่นผงเข้าไปในลำกล้องเป็นอันตราย เพราะการทำเช่นนั้น เป็นการกักความชื้นไว้ในลำกล้อง ซึ่งจะทำให้ลำกล้องเป็นสนิมได้ง่ายขึ้น และประการที่สำคัญก็คือ หากนำอาวุธปืนเอาไปยิงโดยลืมเอาเศษผ้าหรือเศษไม้นี้ออกเสียก่อนแล้ว ก็จะเป็นเหตุให้ลำกล้องปืนบวมหรือแตกได้ง่ายที่สุด กล่าวโดยสรุปแล้วสาเหตุที่จะทำให้ภายในลำกล้องปืนชำรุดได้นั้น มีได้ 4 กรณี ด้วยกันคือ

1. ลำกล้องเป็นขุมสนิมกินกร่อนในร่องเกลียวและสันเกลียว
2. ทำการยิงโดยไม่ทำความสะอาดลำกล้องเสียก่อน
3. ทำการยิงโดยมีเศษผ้าอุดไว้ที่ปากลำกล้อง
4. ลูกกระสุนไม่สะอาด

การใช้ครอบปากลำกล้อง ควรกระทำในเมื่อต้องการจะป้องกันอาวุธจากน้ำฝน หรือพายุฝุ่นในขณะให้นำอาวุธนั้นออกไปปฏิบัติงาน การกล่าวอ้างว่าไม่มีความรู้ในเรื่องอาวุธ ไม่สามารถจะทำ

การตรวจสอบได้ว่าถ้ากล้องชำรุดอย่างใดนั้น ขอบ่าได้กระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ยากและเป็นเรื่อง อาวุธศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาทุกคนจะต้องมีความรู้อยู่แล้ว การกล่าวอ้างข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึง การหย่อนสมรรถภาพของตน

เท่าที่ปรากฏมักจะพบว่า ผู้บังคับบัญชาไม่ได้เอาใจใส่ดูแลคอยตรวจตราสภาพอาวุธเหล่านี้ อยู่เสมอว่า ผู้บังคับบัญชาได้ทำความสะอาดไว้ถูกต้องหรือไม่ บางครั้งปรากฏว่า ตัวหมอล่าเข้าไป ทำรังอยู่ในลำกล้องโดยไม่มีผู้ใดรู้เห็น ฉะนั้น จึงขอเน้นอีกครั้งว่า

1. อาวุธที่จะนำออกเพื่อใช้ยิง ซึ่งจะเป็นในกรณีฝึกซ้อมยิงเป้ากิตี หรือปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการปราบปรามกิตี ผู้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ ว่าด้วยการทำความสะอาด ก่อนทำการยิง และการทำความสะอาดภายหลังการยิง (หากได้มีการยิงอาวุธนั้น) โดยเฉพาะอย่าง หนึ่งก็คือ ผู้บังคับบัญชาจะต้องได้ตรวจสภาพอาวุธเหล่านี้ด้วยตนเองทุกครั้งที่ทำความสะดวกแล้ว หาก ไม่มีส่วนใดชำรุดจึงจะให้ชะโลมน้ำมันเพื่อนำเข้าเก็บได้ หากปรากฏว่ามีสิ่งใดชำรุด ก็จะต้องบันทึก ลงไว้ในสมุดประวัติประจำปีทันที

2. อาวุธที่นำออกเพื่อใช้ปฏิบัติงานประจำวัน ซึ่งจะเป็นการฝึกประจำวันกิตี หรือเป็น การออกตรวจตราตามหน้าที่กิตี ผู้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ ว่าด้วยการทำความสะอาด ประจำวันทุกครั้ง อย่างน้อยให้นำอาวุธนั้นเข้าเก็บโดยไม่ได้ทำความสะอาดเป็นอันขาด

3. ในวันเสาร์หรือก่อนวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันหยุดราชการ ผู้บังคับบัญชาจะต้องจัดให้มีการ ทำความสะดวกประจำสัปดาห์ แก่อาวุธที่ใช้งานอยู่เป็นประจำหรืออาวุธที่เตรียมพร้อม ไว้ใช้งาน การทำความสะอาดประเภทนี้ต้องถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องปฏิบัติโดยเข้มงวดกวดขัน จะละเว้น เสียไม่ได้เป็นอันขาด เพราะจะได้เป็นการตรวจสอบความบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่าง สัปดาห์และไม่เป็นการสายเกินไปที่จะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านั้น

4. สำหรับอาวุธที่สำรองเก็บไว้หรือมิได้ใช้งานเป็นประจำนั้น จะต้องปฏิบัติให้เป็นไป ตามระเบียบว่าด้วยการทำความสะอาดเพื่อเก็บ

สำหรับกระสุนก็เช่นเดียวกัน ผู้บังคับบัญชาจะต้องหมั่นสอบถามว่า ได้เก็บรักษาไว้ ถูกต้องตามที่ได้ระบุไว้ในคำสั่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กระสุนที่สกปรก เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ ลำกล้องชำรุดได้ โดยเฉพาะกระสุนปลีกลั่นจะต้องตรวจเลย อย่าให้สกปรกได้ และห้ามทาน้ำมันไว้ โดยเด็ดขาด หากเปื้อนน้ำมันเนื่องจากบรรจุไว้ในซองกระสุนก็จักต้องเช็ดออกให้แห้ง

ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จะต้องเอาใจใส่ดูแลรักษาอาวุธ กระสุนของตนให้อยู่ใน สภาพที่ใช้งานได้อยู่เสมอ อย่างน้อยให้ชำรุดเสียหายไป เพราะขาดความเอาใจใส่ดังได้กล่าวมาแล้ว เป็นอันขาด การชำรุดของอาวุธ กระสุนอันเนื่องมาจากขาดความเอาใจใส่ดังกล่าวมาแล้วนี้ จะถือเป็นความบกพร่องและหย่อนสมรรถภาพของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

(แจ้งความที่ 77/2501 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2501)

ค. การทำความสะอาดกระสุน - วัตถุระเบิด

ข้อ 11 ตามปกติแล้ว กระสุนจะไม่สกปรกเป็นอันตราย เพราะอยู่ในหีบห่อเรียบร้อย จะมีใบเฉพาะบางส่วนที่นำมาใช้ เช่น ในการเตรียมพร้อมและรักษาการเป็นต้น ฉะนั้น ในที่นี้ จะกล่าวถึงการทำความสะอาดกระสุน หรือวัตถุระเบิดที่นำออกมาใช้แล้วเกิดสกปรกขึ้น ดังต่อไปนี้

- (1) กระสุนเปรอะเปื้อน ฝุ่น ผง ดิน ทراب ให้ใช้ผ้าแห้งที่สะอาดเช็ดออกให้หมด
- (2) กระสุนชื้นมากหรือถูกน้ำฝน ให้รีบแยกกระสุนออกจากหีบห่อ เช็ดน้ำให้แห้ง แล้วรีบนำหีบห่อและกระสุนฝั้ลงกลางแดด แต่ไม่ให้ถูกแดดโดยตรง โดยใช้สิ่งหนึ่งสิ่งใดกำบังข้างบน เมื่อป้องกันสนิมได้แล้วจึงเช็ดด้วยผ้าแห้งที่สะอาดอีกครั้งหนึ่ง แล้วบรรจุหีบห่อเก็บ สำหรับชนวนหัวกระสุนท้ายปลอกกระสุน ให้ปฏิบัติเช่นเดิวก่อน
- (3) กระสุนเปรอะเปื้อนน้ำมัน ให้เช็ดด้วยผ้าแห้งที่สะอาดหลาย ๆ ครั้ง จนหมดอย่าให้มีน้ำมันเหลือติดอยู่ได้แม้แต่น้อย

(4) กระสุนมีสนิมตามปลอกใช้ไม้จิ้มฟันขูดออกแล้วเช็ดด้วยผ้าอีกครั้งหนึ่ง ห้ามใช้วิธีอื่น เช่น ขัดด้วยกระดาษทราย หรือยาขัดเป็นอันตราย

ในกรณีที่สกปรกเป็นจำนวนมาก เกิดขึ้นจากความบกพร่องของคลัง หรือเจ้าหน้าที่ผู้เก็บรักษา เช่น ปลดปล่อยให้ปลวกขึ้น เป็นต้น ถ้าปรากฏดังกล่าวให้รีบรายงานโดยด่วนต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงกรม เพื่อสั่งการในระหว่างรายงานให้เร่งรีบทำความสะอาดไว้อีกก่อน

(5) วัตถุระเบิดยิงหรือวัตถุระเบิดขว้าง ให้อนุศลมถือหลักการทำมาสะอาด เช่นเดียวกับกระสุน

ฅ. ของที่มีกลิ่นฉุน

ข้อ 12 สิ่งที่มีกลิ่นฉุน เช่น การะบูน พริกไทยป่น น้ำตาลินและอื่น ๆ ย่อมป้องกันแมลงชนิดมีปีก ไม่ให้ทำอันตรายแก่ผ้าสักหลาดขนสัตว์และหนังฟอกน้ำฝนได้ แต่จะป้องกันแมลงชนิดอื่น ๆ ซึ่งไม่มีปีก เช่น ตัวสามง่าม และแมลงหนอนตัวอ่อนของแมลงต่าง ๆ ไม่ได้เสมอไป นอกจากจะต้องเคลื่อนที่สิ่งของเหล่านี้บ่อย ๆ ไม่ให้ซับซ้อนอยู่อย่างเดิม หรือไม่ให้ตั้งนิ่งอยู่กับที่เดิมนาน ๆ เพราะฉะนั้น จะต้องพลิกกลับสิ่งของหรือถ้าเป็นผ้าที่พับเก็บไว้ ก็จะต้องคลี่ออกให้ได้ รับลมหรือแสงแดดบ้าง ถ้ายังได้ใช้หาวยคลุมฟาดหรือเป่าบ้างเป็นครั้งคราว จะเป็นทางป้องกันได้ดีมาก ในฤดูร้อนจะต้องระมัดระวังแมลงเหล่านี้ให้มาก

อนึ่ง เพื่อป้องกันแมลงทำลายพัสดุดังกล่าวมาข้างบนมาแล้วนั้น จะต้องไม่นำพัสดุซึ่งได้ฝั้แดดร้อนนั้น พับหรือห่อเข้าเก็บไว้ในคลังทันที ควรพับพัสดุนั้น ๆ ไว้ห้องพิเศษ จนไอร้อนของแดดที่ยังอยู่กับพัสดุนั้นได้คลายไปเสียก่อน แล้วจึงค่อยพับห่อเก็บเข้าห้อง คลังสำหรับเก็บพัสดุที่ว่ามานี้ควรจะต้องแห้งเย็น และลมพัดโกรกได้ตลอด เพื่อถ่ายเทอากาศในคลังนั้นได้เป็นครั้งคราว

ง. ว่าด้วยเครื่องหนัง

ข้อ 13 เครื่องหนัง ซึ่งชะโลมด้วยใบหรือน้ำมัน และเครื่องซึ่งทำด้วยไม้ ไม่ชอบ กระแสลมที่พัดผ่านกระทบโดยตรง ถ้าจะเปิดประตูหน้าต่างเปลี่ยนอากาศในห้องคลั่ง ที่สำหรับเก็บก็ต้องกระทำในเวลาที่อยู่ภายนอกห้อง ไม่มีดครีมน้ำมัน และในเวลาฤดูร้อน ควรกระทำแต่เวลาเช้าเท่านั้น

จ. สิ่งของที่เกิดเชื้อเพลิงเองได้

ข้อ 14 หนึ่งฟอกมีน้ำมัน เครื่องฟาลินิน เครื่องเซลลูลอยด์ เครื่องผ้าฝ้ายก็ตามย่อมมีธรรมชาติซึ่งอาจให้เกิดไฟลุกขึ้นได้เอง จึงต้องระวังไม่วางทับสิ่งของเหล่านี้ต่อกันเอง ให้สูงจากน้ำหนกมากเกินไป และควรวางซ้อนให้โปร่ง กับต้องหมั่นพลิกข้างและหน้าขึ้น หรือแผ่นที่ได้อู้อย่างล่างแล้วให้อยู่ข้างบนดังนี้บ่อย ๆ อย่างน้อยเดือนละครั้ง

ฉ. รองเท้า

ข้อ 15 รองเท้า ให้จัดตามขนาดยาวและกว้างเป็นคู่ ๆ เริ่มหนึ่งชั้นบนตอนหุ้มหุ้มข้อเท้าเข้าข้างใน แล้วสลับปลายและสันเข้าประกบกันในระยะหว่างคู่หนึ่ง ๆ ผูกตรงกึ่งกลางเข้าหากันเป็นคู่ ๆ แล้วเรียงซ้อนกันไว้บนชั้นเพื่อป้องกันมิให้หนึ่งของรองเท้าแห้ง ควรชะโลมด้วยน้ำมันหรือใบสำหรับใช้ทาหนัง ห้ามมิให้ทาหนังพื้นใต้ของรองเท้าด้วยน้ำมัน ซึ่งใช้สำหรับชะโลมหนังหุ้มชั้นบน

ช. ว่าด้วยเครื่องแต่งกาย

ข้อ 16 เครื่องแต่งกาย ต้องเก็บไว้ในห้องที่แห้งและอากาศเย็นโดยรอบห้อง ควรจัดการป้องกันความชื้น และสัตว์ไม่ให้กล้ำกลาย เครื่องแต่งกายหรือเครื่องประกอบ ซึ่งเป็นหนึ่งควรเก็บไว้ในห้องชั้นล่างที่สุด (ถ้าคลังมีหลายชั้น) ควรเลือกห้องที่มีอากาศเย็น ทางทิศเหนือเป็นห้องเก็บหนึ่ง หนึ่งที่บาใบย่อมมีธรรมชาติที่อาจให้เกิดมีไฟลุกขึ้นได้กว่าหนึ่งอื่น ๆ ที่มีได้หาใบฉะนั้น ต้องระวังอย่าให้ร้อนจัดเกินไป

ซ. เสื้อกางเกง

ข้อ 17 เสื้อ กางเกง เครื่องกบขขึ้นนอกและพัสดุดำบดสี ให้พับกลับด้านในออกข้างนอกมีขนาดกว้างยาวเท่า ๆ กัน เป็นขนาดให้เหมาะกับการเก็บ ถ้าไม่เป็นการขัดข้องอย่างไร ในการเก็บแล้ว สถานที่ตำรวจซึ่งได้เบิกเสื้อผ้าเหล่านี้ไปแล้ว ไม่ควรพับให้ผิดแผกไปกว่าเดิม อีกชั้นหนึ่งซึ่งเป็นการเสียเวลาเปล่า ๆ

ฅ. การมัดเสื้อผ้า

ข้อ 18 เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายต้องมัดให้มีจำนวนเท่า ๆ กัน เป็นมัด ๆ ด้วยแถบหรือเชือก ถ้าใช้เชือกมัดต้องระวังอย่าให้เชือกรัดรัดจนเสื้อผ้านั้นเข้าไป ถ้าจะให้ดีที่สุดควรต้องมี

กระดาษตัดเป็นแถบกว้างพอประมาณรองใต้เชือกเสียบชิ้นหนึ่งก่อน

ง. ชั้นวางเสื้อ

ข้อ 19 ชั้นซึ่งวางเรียงเสื้อผ้านเครื่องแต่งกายและมุ้ง ควรมีม่านกัน หรือผ้าคลุมกัน ละอองและแสงอาทิตย์ เพื่อไม่ให้ถูกส่องโดยตรงหรือทุก ๆ มัดจะให้มีการระบายห่อแทนก็ได้ สิ่งที่ทำด้วยขนสัตว์ต้องฉีดไปบน้ำมัน หรือผงยาตามที่กล่าวไว้ในเรื่อง ป้องกันแมลงแล้ว เก็บไว้ในที่สว่าง และให้มีลมระบายอยู่เสมอเป็นนิตย์จึงจะเหมาะสม

ฉ. การจับถือ หรือเคลื่อนพัสดุด้วยผ้า

ข้อ 20 การจับถือ หรือเคลื่อนที่พัสดุทำด้วยผ้าในเวลาปฏิบัติราชการใด ๆ ต้องระวัง ไม่ให้ดูไปมา เปื้อนเปรอะดินทราย หรือเหม็นมือ

ค. ผ้าอาบด้วยยางหรือน้ำมัน

ข้อ 21 ผ้าประเภทที่อาบด้วยยางหรือน้ำมัน หรือทาสีน้ำรั้ว ควรเก็บในห้องซึ่งเย็น ที่สุด และไม่ควรเก็บซ้อนกันมากผืนจนหนัก เพื่อป้องกันมิให้ติดกันเป็นแผ่น ซึ่งจะทำให้ถลอกเสียหายราชการไม่ได้

จ. การระวังฝน

ข้อ 22 สิ่งใดที่ต้องระวังฝน ควรเก็บไว้ในตู้ และต้องคอยระวังตรวจตราดูให้ลมอากาศ เปลี่ยนอยู่เสมอ ๆ

ช. การเก็บของที่ใช้แล้ว

ข้อ 23 สิ่งของที่ใช้ราชการแล้ว แม้แต่ครั้งเดียวก็ดี ถ้าจะเอาเข้าเก็บไว้ในคลังต่อไป แล้วก็ต้องชำระล้างขัดถูหรือซักฟอกให้สะอาดก่อนเสมอ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดเป็นสนิมขึ้น ในภายหลัง หรือมีตัวสัตว์ติดสิ่งของเหล่านี้เข้าไปในคลัง เพราะอาจเกิดพิษพันธุ์มากมาย ต่อไปได้ สิ่งของซึ่งใช้ราชการแล้วนั้นแม้แต่จะทำความสะอาดแล้วก็ดี ห้ามมิให้วางรวมไว้กับสิ่งของใหม่ ซึ่ง มีอยู่แล้วในคลัง ต้องกันไว้ให้อยู่คนละส่วนเสมอ

ฅ. ว่าด้วยแปร่งที่ทำด้วยขนสัตว์

ข้อ 24 แปร่งทุกชนิดซึ่งทำด้วยขนสัตว์หรือพมกิติ ห้ามมิให้วางด้านบนประกบติดกัน เป็นคู่ ๆ ดังที่ชอบกระทำกันนั้นเป็นอันขาด เพราะจะทำให้เปลี่ยนรูปและเสียไปได้

ณ. ว่าด้วยภาชนะ

ข้อ 25 ภาชนะประเภทเครื่องใช้ เช่น จาน ชาม ถ้วยน้ำ และเครื่องครัว เป็นต้น จะวางซ้อนกันก็ได้ แต่ต้องให้มีกระดาษขึ้นทุก ๆ ชั้น เพื่อไม่ให้ถูกกัน มีด ช้อนช้อน และกรรไกร ทุกชนิดควรห่อเป็นชั้น ๆ และบรรจุหีบไว้

ค. สิ่งที่ทำด้วยเขาสัตว์

ข้อ 26 สิ่งที่ทำด้วยเขา กับ หรือเล็บสัตว์ ต้องบันทึกหนอนให้มาก ควรเก็บในหีบกระดานและโรยยากันสัตว์ หรือพริกไทยป่นหรือบรรจุห่อด้วยยากันตัวสัตว์ไว้สักเล็กก็พอ เวลาจะใช้ราชการแม้จะไม่มียากันตัวสัตว์ที่ติดอยู่นั้น ก็ให้ใช้แอลกอฮอล์ชุบสำลีเช็ดออกเสีย

ด. ว่าด้วยเชือก

ข้อ 27 เชือกป่าน เชือกมะนิลา และเชือกเปลือกมะพร้าว ต้องฟ้งให้แห้งก่อนเก็บ ทั้งต้องคอยระวังระบายอากาศอยู่เสมอ และแปรงบ่อย ๆ เพื่อมิให้เกิดราซึ่งอาจจะเปื้อนง่าย ในการป้องกันราและแมลงกินเปลือกไม้นี้ ควรทาเชือกเหล่านี้ด้วยน้ำมันก๊าส แต่ต้องระวังเรื่องไฟให้จงหนัก

เชือกที่เบิกมาใช้ราชการใหม่ย่อมขมวดเป็นปมง่าย เหตุฉะนั้น เมื่อเบิกเชือกใหม่ไปก็ควรคลี่ออกแล้วถ่วงปลายข้างหนึ่งด้วยวัตถุที่มีน้ำหนักหรือปิ้งให้หายขมวดเสียก่อนแล้วจึงเก็บเข้าคลัง

ฉ. สิ่งที่ทำด้วยเชลลูลอยด์

ข้อ 28 พัสตุซึ่งทำด้วยเชลลูลอยด์นั้นลมและน้ำหรือกรด (เป็น) กิติ ไม่สามารถจะทำลายได้ แต่ความร้อนสามารถทำให้พัสตุชนิดนี้แห้งเปราะ หักกร่อนง่าย จึงต้องระวังอย่าให้แสงอาทิตย์ส่องถูกโดยตรง และต้องระวังอย่าให้อากาศแห้งเกินไป ในฤดูร้อนควรจัดจานบรรจุน้ำวางไว้ได้ชั้นซึ่งวางพัสตุเหล่านั้น

ท. สิ่งที่ทำด้วยเหล็ก

ข้อ 29 เครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นเหล็ก ต้องวางบนชั้น ถ้าใหญ่โตไม่สามารถจะวางบนชั้นได้ ก็ให้หาไม้รองวางบนพื้น ถ้าชั้นเล็กควรบรรจุหีบไม้หรือตู้มีกระดานชุบน้ำมัน หรือใบรองเครื่องมือที่เป็นเหล็กเล็ก ๆ เช่น ตะไบ ซึ่งมีรอยฟันคมละเอียด หรือตัวสว่าน ซึ่งมีปลายแหลมมาก เป็นต้น ควรห่อกระดานซึ่งชุบน้ำมันหรือใบ

เครื่องมือที่มีคมประจำคลังของสถานีตำรวจ (คือเครื่องมือที่ไม่ได้ใช้ราชการเสมอต้องลับให้คม ให้ใช้ราชการได้เสมอ) และถ้าจะวางเรียงกันบนชั้น ต้องวางหันให้ด้านที่มีคมเข้าข้างใน เพื่อป้องกันอันตราย

เลื่อยยกต่าง ๆ ซึ่งปิ้งด้วยสายทางด้านหนึ่งนั้น เวลาเก็บไว้ในคลังไม่ควรปิ้งสายให้ตั้ง

เครื่องมือซึ่งมีกระเป่า หีบหรือปลอกสำหรับสวม ต้องเก็บไว้ในกระเป่า ในหีบหรือในปลอกของสิ่งนั้น ๆ

ข. สิ่งของที่ทำได้ด้วยเครื่องทองเหลืองหรือแถบเงินและแถบทอง

ข้อ 30 เครื่องทองเหลืองและแถบเงิน แถบทอง ต้องเก็บไว้ในห้องที่ไม่ชื้น และห้ามมิให้วางสิ่งของเหล่านี้ถูกต้องหรือได้กลิ่นไอกำมะถัน แม้แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีเชื้อกำมะถันผสมอยู่ด้วยเพียงเล็กน้อยก็ไม่ได้ สำหรับแถบเงิน แถบทอง ต้องมีกระดาษอย่าง สะอาดหุ้มห่อไว้เสมอ ถ้าไม่ทราบแน่นอนว่ายากันตัวสัตว์ชนิดใดมีกำมะถันปนอยู่ด้วยหรือไม่ แล้ว ห้ามมิให้ใช้ยากันตัวสัตว์ชนิดนั้นบรรจุไว้ในตู้หรือหีบ ซึ่งเก็บไหมเงินและไหมทองเป็นอันขาด ถ้าไม่จำเป็นแล้วไม่ควรถูกต้องแถบไหมเงิน หรือทอง ด้วยมือซึ่งมีเหงื่อ ถ้าจำเป็นจะต้องจับ ต้องล้างมือให้สะอาด และเช็ดเสียให้แห้งสนิทก่อน

น. ว่าด้วยเครื่องแก้ว

ข้อ 31 แผ่นกระจกขนาดใหญ่เป็นสิ่งที่แตกได้ง่าย เมื่อเวลาซ้อนกันหรือนำไปยัดที่ใด ควรทำแผ่นกระดาษขาว ๆ กว้างพอสมควร 2 แถบ ทากาวหรือแปะปิดขวางทะแยงมุมไว้ทุกแห่ง

หลอดหรือโປ้ตะเกียงหรือขวดแก้วซึ่งต้องการให้ใสสะอาดในขณะใช้ ต้องล้างด้วยน้ำสบู่หรือโซดาให้สะอาด เมื่อจะเก็บไว้ให้ใช้แปะ หรือดินสอพองละลายน้ำทาด้านที่อาจสกปรกได้ง่ายนั้นไว้ เมื่อแห้งแล้วจึงเก็บเข้าที่ เวลาจะใช้ก็ให้เอาผ้าแห้งเช็ดแปะหรือดินสอพองออกก่อน กระจกหรือแก้วซึ่งใช้บรรจุน้ำร้อน ๆ แล้วทิ้งไปนาน ๆ ย่อมมีฝ้าขาว ล้างด้วยน้ำไม่ออก ถ้าจะให้ใสอย่างเดิมควรใช้น้ำผสมกับโซดาล้างหรือแช่ แล้วแต่ฝ้าจะกินลึกหรือตื้น

7) ว่าด้วยวิธีรักษาพัสดุ

พัสดุบางอย่าง แม้แต่จะได้ปฏิบัติการเก็บตามระเบียบดังกล่าวแล้วก็ยังไม่เป็นการป้องกันการเสียหายได้ดีพอเจ้าต้องมีการระวังรักษาอีกชั้นหนึ่งด้วย ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

ก. การรักษาพัสดุทำด้วยยาง

ข้อ 32 พัสตุทำด้วยยางจะต้องหาตู้หรือห้องพิเศษเก็บไว้ แต่เมื่อจะหาตู้หรือห้องพิเศษเก็บไว้ไม่ได้ ข้อสำคัญที่สุดที่ผู้รักษาจะต้องนึกถึงอยู่เสมอ นั่นก็คือ

- (1) พัสตุยางนั้นไม่ชอบความชื้น ห้องที่เก็บรักษาต้องแห้งสนิท แต่ไม่ควรให้ร้อนจนเกินไป เพื่อป้องกันความชื้น ห้ามมิให้ฝังยางไว้ในที่ร้อนจัด เช่น ฝังไว้กลางแดด เป็นต้น
- (2) พัสตุยางไม่ชอบความหนาว ถ้าหนาวเกินไปทำให้แข็งกระด้าง
- (3) พัสตุยางไม่ชอบให้ตั้งอยู่นิ่ง ๆ นานเกินไป ชอบทดลองยืดตัวบ้าง บ้างคราว มิฉะนั้นจะลึกลักษณะดีเดิมของคน (คืนตัว)

ก ควรเก็บไว้สักเล็กน้อย

ให้แห้งซึ่งอาจขึ้นก๊าซ

ก เชื้อ, สียก

ไม่จึงใน

มารถ, หรือ

การ, นให้

ซึ่ง

หีบ

### บ. การรักษาหนังสือ

ข้อ 33 หนังสือที่ส่งใช้ในราชการมีหลายอย่างหลายชนิด เพื่อให้เหมาะสมแก่ความประสงค์ที่จะใช้ คืออย่างหนาและแข็งสำหรับใช้ทำกระเปาะกระสุน อย่างหนาแต่อ่อนสำหรับทำเครื่องสนาม อย่างบางใช้สำหรับทำหนังสือชั้นบนของรองเท้า แม้แต่รองเท้าอย่างเดียวยังมีหนังสือถึง 2 อย่าง ซึ่งมีลักษณะต่างกัน เช่น หนังสือชั้นบนต้องการให้อ่อนและเมื่อถูกน้ำมิให้น้ำซึมเข้าได้ เพื่อประสงค์มิให้เท้าเจ็บและชื้นและเมื่อต้องตรากตรำในที่มัวน้ำสำหรับหนังสือชั้นล่างรองเท้า (หนังสือพื้น) นั้นตรงกันข้าม ต้องการให้หนาและแข็งเพื่อมิให้สึกหรอได้ง่ายดายเมื่อเวลาเดิน และทั้งถูกน้ำมิให้น้ำซึมเข้าได้ ทั้งนี้ผู้ใช้และผู้เก็บรักษาหนังสือจะต้องทราบคุณสมบัติของชั้นหนังสือ

หนังสือแม้จะเป็นหนังสืออย่างวิธีดีปานใด ถ้าไม่มีการระวังรักษาแล้ว ก็รู้หนังสืออย่างวิธีเลวแต่มีการระวังรักษาอย่างดีนั้นไม่ได้ หนังสือเมื่อถูกน้ำถูกฝน ถูกความชื้นหรือถูกแดดย่อมมีอาการแห้งเปราะหมดอาการยืดหยุ่นโดยวัตถุซึ่งมีอยู่ในหนังสือ เปลี่ยนสภาพเดิมหรือหมดเปลืองหายไปจากหนังสือหรือเยื่อของหนังสือ ซึ่งแต่ก่อนอยู่ติดพันกันแน่นชิด กลับมีอาการขยายตัวออกเลยยุ่ยง่ายและเมื่อถูกของแข็งหรือถูกแรงกระทบเข้าก็เกิดการชำรุด - อาการเปลี่ยนสภาพดังกล่าวนี้เป็นไปได้อย่างง่ายดาย แม้แต่ได้เก็บหนังสือไว้ในคลังเฉย ๆ โดยไม่ต้องนำออกใช้ราชการเลยก็ดี แต่อาการเปลี่ยนสภาพนั้นอาจจะมาน้อยเร็วหรือช้า แล้วแต่การฟอกอย่างดีหรืออย่างเลวกว่ากัน

ข้อ 34 ในการระวังรักษาหนังสือ เราต้องนึกถึงความประสงค์ด้วย ความประสงค์ในการรักษาหนังสือ ตามปกติมีอยู่ 2 อย่างคือ

(1) ประสงค์ให้หนังสือเป็นเงา และมีสีอย่างเดิมอยู่เสมออย่างหนึ่ง

(2) ประสงค์ให้หนังสือมีลักษณะอ่อนนุ่มไม่แห้งเปราะหรือสำหรับหนังสือแข็ง ก็ต้องให้แข็งอยู่ตามรูปเดิมอีกอย่างหนึ่ง

ความประสงค์อย่างหนึ่งที่หนึ่งให้เป็นมันเงา และคงมีสีอย่างเดิมนั้น ก็เพื่อความสวยงามเป็นใหญ่ ความประสงค์อย่างที่สองให้หนังสือมีลักษณะตามรูปเดิมนั้น สำหรับราชการเป็นข้อสำคัญมากที่สุด

หนังสือที่ต้องการให้แข็งอยู่เสมอ เช่น กระเปาะกระสุน ไม่ควรใช้น้ำมันอย่างเหลวทาเพราะจะทำให้หนังสือนั้นอ่อนไปหมด ควรใช้ยาทาหนังสือชนิดที่เป็นก้อนแข็งอย่างขี้ผึ้งเหลืองเพื่อป้องกันความชื้นของอากาศ หรือน้ำมันให้ซึมเข้าไปในหนังสือได้ เมื่อทาแล้วถูด้วยแปรงหรือผ้าอ่อน ๆ จะป็นเงาดี และให้มีสิ่งดงามไม่ถลอกหรือเปื้อนเปราะ การใช้น้ำมันเหลวในโอกาสนั้น กลับทำให้หนังสือด้านขัดไม่เป็นเงาด้วยซ้ำ

แต่หนังแข็งในเครื่องแต่งกายบางชนิด บางอย่าง เช่น หนังพื้นรองเท้า ตรงกันข้ามกับหนังกระเปาะกระสุนเพราะไม่ต้องการให้เป็นมันและเงา หรือมีสิ่งคงาม มีความต้องการให้แข็งอยู่เสมอ ทั้งป้องกันน้ำและความชื้นซึ่งจะซึมเข้าได้ในเมื่อเวลาเดิน แต่ถ้าเราจะเอายาทาหนังอย่างชนิดทากระเปาะกระสุนก็หาประโยชน์มิได้ เพราะยาชนิดนี้ติดอยู่ตามผิวภายนอกเท่านั้นเมื่อเดินไปไม่กี่มกน้อย ยาซึ่งติดตามผิวนี้ก็จะหลุดหายไปหมด แล้วความกระทบเสียดสีกับพื้นถนนหนทาง เพื่อป้องกันมิให้ซึมได้ จำต้องใช้ยาชนิดที่ซึมเข้าไปภายในของหนังและแห้งเร็ว หนังซึ่งต้องการให้อ่อนอยู่เสมอ เช่นหนังบนรองเท้า หนังสายสะพายป่า เครื่องมั่งเหียนและขลุ้มม้า เป็นต้น ต้อง ใช้ยาทาหนังชนิดเหลวให้ซึมเข้าในหนัง ผู้ชำนาญทางยาทาหนังได้กล่าวไว้ว่าน้ำมันหรือไขทุกชนิดมีประโยชน์ในการรักษาหนังให้อ่อนอยู่เสมอ เว้นแต่จะมีประโยชน์มากกว่ากันเท่านั้น น้ำมันที่ควรใช้ได้ดีที่สุดในการรักษาหนังนั้นคือ น้ำมันหรือไขจำพวกไม่หืนง่าย เพราะอาการซึ่งไขหรือน้ำมันหืนนั้น ทำให้เกิดเป็นกรดขึ้นได้ กรดนี้ถึงแม้จะอ่อนก็ตามถ้าอยู่กับหนังนาน ๆ เข้าก็จะทำลายเยื่อของหนังได้เหมือนกัน แต่ถึงอย่างไรก็ดี น้ำมันหรือไขเหล่านี้เมื่อได้ทาบนหนังแล้ว ยังดีกว่าไม่ทาเอาเลย น้ำมันชักแห้งทุกชนิดใช้ทาเพื่อประสงค์ให้อ่อนนั้น ไม่มีโทษแก่เยื่อของหนังเลย แต่บางอย่างเมื่อทาแล้วไม่มีประโยชน์ เช่น เบนซินและแอลกอฮอล์ เป็นต้น เพราะน้ำมันชนิดนี้ ไม่ได้ผสมกับไขหรือ น้ำมันอย่างอื่นเลย เมื่อทาหนังแล้วก็แห้งหายไปโดยไม่ทิ้งเชื้อไขซึ่งเป็นประโยชน์ไว้ในหนังเลย แต่ยาทาหนังโดยมากมักมีน้ำมันยางสน เบนซิน หรือน้ำมันก๊าสปนอยู่ด้วยโดยมาก น้ำมันเหล่านี้ผสมกับยาทาหนังเพื่อละลายไขหรือน้ำมันอื่น ๆ ซึ่งผสมอยู่แล้วนั้นให้เหลวและเพื่อให้ไขเหล่านั้นซึมไป ตามน้ำมันชักแห้งและเข้าไปในเนื้อของหนัง เมื่อระเหยเข้าไปแล้วก็เหลือไขซึมเป็นประโยชน์อยู่ในหนัง

หนังซึ่งเปียกน้ำ เครื่องหนังซึ่งเปียกน้ำนั้น ก่อนจะทำด้วยยาทาหนังชนิดน้ำหรือไขนั้น จำจะต้องผึ่งในร่มให้แห้งเสียก่อนเสมอ ห้ามมิให้นำหนังซึ่งเปียกน้ำไปผึ่งแดดเพื่อประสงค์จะให้แห้งเร็ว หนังซึ่งสกปรกเปื้อนโคลน จะชำระด้วยสบู่อ่อนหนังซึ่งมีขุยในท้องตลาดได้ดียิ่งกว่าล้างด้วยน้ำเปล่า ๆ หรือใช้สบู่อื่น ๆ เพราะสบู่ ล้างหนังมีสรรพคุณ ซึ่งเมื่อเวลาเกิดฟองขึ้นนั้นมิใช่ไขซึ่งจะซึมเข้าไปในหนังได้

หนังซึ่งถูกความชื้นหรือเป็นราขึ้นแล้วให้ใช้ผ้าที่แห้งเช็ดถูให้หมดรา แล้วใช้ยาทาหนังทาให้ทั่ว เมื่อทาแล้วถูด้วยแปรงหรือผ้าอ่อน ๆ

ผู้บังคับบัญชาทุกชั้นจะต้องรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่ทุกชั้นระวังรักษาหนัง โดยกวาดขึ้น สำหรับหนังซึ่งกำลังไขอยู่ในราชการ ผู้บังคับบัญชาจะต้องหาเวลา และบังคับให้ทำความสะอาดแก่เครื่องแต่งกายอย่างน้อยที่สุดสัปดาห์ละครั้ง

## ค. การรักษาเหล็ก

ข้อ 35 น้ำมันและไขทุกชนิดมีลักษณะไม่เหมือนกัน บางชนิดใช้สำหรับป้องกันสนิมได้ แต่จะใช้สำหรับหยอดหรือทา เพื่อป้องกันความเสียดสีไม่ได้ๆ และบางชนิดก็ใช้ป้องกันสนิมไม่ได้

การใช้ไขหรือน้ำมันป้องกันสนิมจะต้องนึกถึงความประหยัดทรัพยากรด้วย พัสตุที่ทำด้วยเหล็กนั้นถ้าจะเก็บไว้นานโดยไม่ใช้ราชการแล้วก็ต้องหาวัตถุที่ป้องกันสนิมได้อย่างพิเศษคือ ทาครั้งหนึ่งให้ทนอยู่ได้นาน ๆ เพื่อจะได้ไม่ต้องทา ซ้ำบ่อย ๆ ซึ่งเป็นการเปลืองทรัพยากร และเวลาไม่ทั้งจะได้ไม่ต้องคอยระวังดูแลเสมอด้วย

ข้อ 36 สำหรับการป้องกันสนิมเหล็กซึ่งจะเก็บรักษาไว้นาน ๆ นิยมกันว่าน้ำมันเบนและเป็นวัตถุที่ดีที่สุด โดยที่น้ำมันชนิดนี้สามารถอมน้ำเข้าได้มากเท่ากับ 2 เท่าของน้ำหนักตัวเอง โดยไม่มีการเปลี่ยนไปจากลักษณะเดิมของมัน

น้ำมันเบนและนั้นได้มาจากไขเบนและ กับน้ำมันยางสน ผสมกันมีส่วนละเท่า ๆ กันใช้สำหรับทาป้องกันสนิมเหล็ก ซึ่งจะเก็บรักษาไว้เป็นเวลานาน ๆ แต่จะใช้เป็นน้ำมันสำหรับป้องกันความเสียดสีไม่ได้

ไขเบนและนั้นได้มาจากการชำระล้างเบนและด้วยด่างหรือน้ำมันละลายไขอื่น ๆ เช่น ในโรงงานปั่นด้วยขนสัตว์ เป็นต้น มักจะมีไขเบนและมากไขซึ่งมาจากการล้างเบนและ มีกลิ่นเหม็น สีเหลืองแก่ เมื่อชำระล้างให้สะอาดแล้วมีลักษณะเป็นสีเหลืองอ่อน และไม่มีกลิ่นเหม็น และต่างกับไขอื่น ๆ ในจำนวนพวกสัตว์ชาติ และพืชชาติ เพราะไม่มีหินง่าย

น้ำมันยางสน กลั่นออกจากยางสนที่มีขายตามตลาด เป็นน้ำมันใส ๆ และระเหยแห้งได้ง่าย เมื่อได้ผสมกันกับไขเบนและเสร็จแล้ว น้ำมันชนิดนี้จะข้นและเหลว เรียกว่าน้ำมันเบนและ ควรบรรจุไว้ในขวดและจุกให้แน่น เก็บไว้ในที่ซึ่งเย็นมากที่สุด ตามปกติเมื่อยังไม่ใช้อย่าผสมเก็บไว้ โดยที่น้ำมันยางสนระเหยได้ง่ายทำให้หมดเปลือง

ก่อนใช้ควรเขย่าหรือคนให้ไขละลายและเข้าผสมกันกับน้ำมันยางสนโดยทั่วถึงกัน แต่ห้ามมิให้เขย่าหรือคนแรงจนเกิดเป็นฟองเล็ก ๆ ซึ่งลมนอยู่ภายในฟอง เพราะลมใส่ฟองเล็ก ๆ เหล่านี้เมื่อได้อยู่กับเหล็กแล้วจะทำให้เป็นสนิมได้

ก่อนที่จะทาน้ำมันผสมนี้ ให้เช็ดดูพื้นเหล็กเหล่านั้นเสียให้สะอาดก่อน แล้วเช็ดให้แห้งแล้วจึงใช้แปรงขนสัตว์ หรือใช้ผ้าสักหลาดจุ่มน้ำมันผสม แล้วทาให้เป็นผิวบาง ๆ ทั่วไป ครั้นแล้วก็ผึ่งไว้ให้แห้ง น้ำมันยางสนจะระเหยไป คงเหลือแต่ไขเบนและแห้งเป็นเยื่อใสป้องกันพื้นเหล็กเหล่านั้น น้ำมันยางสนจะระเหยหมดไปช้านานเพียงใดนั้น ย่อมแล้วแต่อุณหภูมิ บางคราวต้องการเวลานานถึง 3 วัน จึงจะแห้งสนิท

พัสดุซึ่งทำด้วยเหล็กซึ่งทำด้วยน้ำมันจนแฉะนี้ครั้งหนึ่งแล้ว จะเก็บไว้ได้นานที่สุด โดยไม่จำกัดเวลาที่จำเป็นต้องทำใหม่เป็นงวด ๆ นั้นอีก แต่ถ้าเกิดมีสนิมขึ้นแม้แต่เพียง เล็ก น้อยก็ต้องทำความสะอาดและทาเสียใหม่

สำหรับหากันความเสียดสีให้ใช้น้ำมันละหุ่ง ซึ่งไม่มีกรดต่างเป็นเหมาะสมดี แต่จะ ใช้น้ำมันแร่ ชนิดข้นมากหรือข้นน้อยให้เหมาะสมกับความเสียดสีมากหรือน้อยตามส่วนก็ได้

#### 8) วิธีป้องกันสัตว์ซึ่งจะทำอันตรายพัสดุ

ข้อ 38 ฝาหรือเครื่องใช้ภายในคลังซึ่งทำด้วยไม้อ่อนและถูกต้องความชื้นและบ่อย ๆ ควรจะทาผิวนอกด้วยน้ำมัน หรือสี เพื่ออุดช่องรูเล็ก ๆ ตามพื้นไม้นั้นเสีย ซึ่งจะป้องกัน มิให้ความชื้นของไม้นั้นเองอาจทำให้เป็นที่พักอาศัยของสัตว์แมลงและหนอน เพื่อปล่อยพิษ พันธุ์ให้แก่พัสดุต่าง ๆ ซึ่งเก็บรักษาไว้ในคลังนั้นด้วย ไม้ซึ่งไม่ใช่แก่นโดยมากย่อมเป็นรัง - อย่างดีสำหรับสัตว์จำพวกนี้ ไม้ฉำฉา (หรือที่เราเรียกว่าไม้นอก) ไม่ควรเก็บไว้ในคลัง ปะปน กับพัสดุอื่น ๆ เป็นอันตราย หีบไม้ฉำฉาซึ่งบรรจุของส่งมาจากห้างร้าน พร้อมด้วยฟางซึ่งมัด - หรือห่อสิ่งของในหีบ นั้นไม่ควรตั้งไว้ในบริเวณใกล้คลังเลย แม้แต่เวลาที่จะเปิดหีบที่บรรจุของ ส่งมาจากไหน ๆ ก็ตาม ควรนำไปเปิดยังที่อื่น ๆ แล้วเป่าผงที่พัสดุนั้นออกเสียก่อน แล้ว จึงนำพัสดุเข้าเก็บรักษาไว้ในคลัง ห้ามมิให้เปิดหีบเหล่านี้ในห้องคลังเป็นอันตราย เว้นแต่ใน ห้องคลังเก็บพัสดุที่เป็นโลหะและไม่มีสิ่งของที่เป็นอันตรายด้วยสัตว์เหล่านี้เก็บรักษาไว้ในคลัง เลย จึงควรกระทำให้เป็นครั้งคราว

#### 9) วิธีป้องกันแมลงต่าง ๆ

ข้อ 38 วิธีป้องกันแมลงต่าง ๆ มีดังนี้

(1) แมลงที่เนอา เป็นผีเสื้อชนิดเล็กจำพวกหนึ่ง มีรูปเหมือนแมลงซีฟัวขาวมีสี ขาวส่องแสงเงินและแสงทองสลับกัน ตัวอ่อนของแมลงที่เนอาชอบชักใย หรือปลอกหุ้มตัว ด้วยการกัดทำลายพัสดุจากพืชชาติสัตว์ชาติ สิ่งซึ่งเป็นอันตรายง่ายด้วยแมลงชนิดนี้ คือผ้า สักหลาดและขนสัตว์ทั่วไป ในฤดูร้อนแม้แต่ผ้าสาลีหรือฝ้ายก็ถูกแมลงชนิดนี้กัดเสียบ้างเหมือน กัน พักเหล่านี้ เมื่อจะพับเก็บก็ควรพิจารณาเสียให้ถี่ อย่าให้พิษพันธุ์จากแมลงเหล่านี้ติด อยู่แม้แต่สักเล็กน้อย ทุก ๆ วันควรจะเคลื่อนออกผึ่งแดดและ เป่าแปร่งเสียอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

(2) วิธีผึ่งแดดนั้นให้วางสิ่งของเป็นแถว ๆ กลางแดด ให้แสงแดดเผา อยู่ราว 1 ถึง 2 ชั่วโมง แล้วพลิกกลับอีกครั้งหนึ่งผึ่งแดดไว้อีก 1 หรือ 2 ชั่วโมง แล้ว แปร่งให้ทั่วถึง (แสงอาทิตย์ในประเทศไทยเวลา 10.00 นาฬิกาถึง 16.00 นาฬิกา เป็นเครื่อง มือทำลายได้อย่างดี) ก่อนเก็บเข้าคลังควรทิ้งไว้ในห้องพักพอให้ความร้อนในพัสดุนั้นคลาย -

เบาบางลงก่อนและก่อนจะพับเก็บควรใช้น้ำมันที่สะอาดป้อนให้เป็นผง หรือพริกไทยป่น โรยอย่างบาง ๆ สักเล็กน้อยบนด้านของพัสดุแล้วจึงพับเก็บไว้ในคลัง หรือถ้าจะใช้กระดาษ ซึ่งชุบน้ำมันก๊าสชนิดใสสะอาดคั้นไว้ในระหว่างพัสดุก็ได้ กระดาษหนังสือพิมพ์ใหม่ ๆ ที่สะอาดใช้คลุมได้พอแก่การขัดสนได้บ้างเหมือนกัน เพราะหมึกน้ำมันของกระดาษนั้นกลั่นจนพอเป็นเครื่องขับไล่แมลงได้แต่ไม่ช้านักจะต้องเปลี่ยนใหม่

(3) ซึ่งของซึ่งวางเก็บไว้ในออกตู้จะต้องคอยระวังตรวจตราให้บ่อย ๆ กว่าที่กล่าวมาข้างต้นอีกด้วย

(4) พัสดุอื่นๆ ซึ่งตัวสามง่ามและมอดชอบทำลายนั้นให้ระวังรักษาอย่างเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างบน ในเรื่องการป้องกันแมลงที่เฝ้าแต่การป้องกันตัวสามง่ามและมอด ไม่สู้จำเป็นนักที่จะไปรบกวนน้ำมัน นอกจากได้ฟังแดดผายอากาศเสมอ ๆ แล้วก็เพียงพอพริกไทยป่น ใช้ป้องกันตัวสามง่าม มอด และแมลงสาปได้ดี

(5) ปลวกชอบอากาศ เป็นและมืด เพราะฉะนั้นการฟุ้งแดดและการระบายอากาศ ห้องคลังโดยเปิดหน้าต่างประตูให้ ลมพัดและแสงสว่างเข้าได้ และระวังให้ชั้นบรรจุอยู่โดดเดี่ยว มิให้ติดต่อกับฝาหรือเพดานกับไม้ข้างขึ้น ไซโลหะเป็นแผ่นกว้างยาวพอกับจานรองชั้น ดังนี้ อาจป้องกันปลวกได้ การใช้ น้ำมันทาขานสำหรับตั้งของนั้นป้องกันได้แต่แมลงไม่มีปีกไต่ขึ้น ชั้นเท่านั้น ไม่สามารถห้ามแมลงมีปีกได้ ถ้าพื้นคลังมืดชิดและเราหมั่นล้างดูให้สะอาดอยู่เสมอ เป็นนิตย์แล้ว การใช้ น้ำมันทาขานนั้นก็มิสู้จำเป็นนัก

#### 10) วิธีป้องกันหนอนกินหนังสือ

ข้อ 39 วิธีป้องกันหนอนกินหนังสือ มีดังนี้

(1) หนอนกินหนังสือนั้น ชอบทำลายหนังสือทุกชนิด และสิ่งที่ชอบทำลายมากที่สุดก็คือพัสดุซึ่งเป็นเวลาสร้างนั้นใช้แปปะเปียกหรือกาวยาตามหัวต่อและตามตะเข็บประสานต่าง ๆ เราสังเกตได้ด้วยแผลภายนอกมีรูกลมเล็ก ๆ ตามผิว และมีมูลของหนอนเป็นผงอยู่รอบ ๆ รูเล็ก ๆ ของหนังสือนั้น

#### (2) เราป้องกันหนอนชนิดนี้ได้ด้วยวิธีป้องกันนี้

ก. ห้องสำหรับเก็บพัสดุหนังสือ ควรให้มีการระบายอากาศให้มากที่สุดที่สุดในฤดูร้อนในเวลาระบายลมสำหรับห้องเก็บหนังสือนั้น ต้องระวังอย่า ให้ลมพัดถูกหนังสือโดยตรง มิฉะนั้นหนังสือจะแห้งเปราะเกินไปจนใช้ประโยชน์ไม่ได้ โดยเหตุนี้หน้าต่างห้องเก็บหนังสือ ควรทำให้มีเพี้ยมโปร่งอีกชั้นหนึ่งสำหรับให้เปิดได้ในเวลาที่ต้องการ

ข. เครื่องหนังสือต้องแปรงเสียบ่อย ๆ และให้เปลี่ยนอากาศอยู่เสมอ ๆ อย่าให้อุณหภูมิระหว่างชั้นหนังสือซึ่งซ้อนกันอยู่มีระดับสูงขึ้น

ค. ถ้าพบหนังสือขึ้นใจมีหนอนกิน จงรีบนำออกใช้ราชการปกติเสียทันที หากว่า จะใช้ราชการปกติไม่ทัน หรือเป็นการจำเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งจะต้องเก็บหนังสือไว้ใน คลังอีกต่อไปต้องชำระปิดเป้าแล้วฉีกน้ำยาลงในรูซึ่งถูกทำลายนั้น น้ำยาสำหรับฉีกจะใช้น้ำ มันยางสนชนิดเดียวก็พอ แต่ถ้าจะให้ดีที่สุดจะใช้ผสมกับน้ำมันยางสน 3 ส่วน การะบูร 1 ส่วน และกรดคาร์บอริก 1 ส่วน ค้ำบดที่เป็นอันตรายแล้วเช่นนี้ควรทำเครื่องหมายไว้ (เช่น เขียนวงโดยรอบด้วยดินสอดำ) และต่อไปต้องตรวจสอบว่าจะเกิดแผลขึ้นอีกหรือไม่ เพราะ หนอนชนิดนี้ย่อมแพร่หลายทั้งพืชพันธุ์ไว้ได้ง่ายดาย

#### 11) วิธีป้องกันหนู

ข้อ 40 วิธีป้องกันหนู ถ้าไม่เป็นการขัดข้องสำหรับการตรวจและการรักษาอย่างอื่น ๆ แล้วพัสดุซึ่งหนูกัดและทำลายได้ง่าย ควรผูกมัดห่อไว้ หรือบรรจุหีบห่อไว้ให้แน่นหนา ถ้าไม่สามารถที่จะปฏิบัติการเช่นนี้ก็ต้องวางยาเบื่อ หรือเลี้ยงแมวไว้เพื่อจับหนูเป็นวิธีที่ดีที่สุด ผู้บังคับบัญชาควรอนุญาตให้เจ้าหน้าที่เลี้ยงแมวประจำคลังไว้ และควรอุดหนุนสำหรับ อาหาร เลี้ยงแมวแก่ผู้เลี้ยงตามสมควร

#### 12) วิธีระบายอากาศ

ข้อ 41 วิธีป้องกันความชื้น และอากาศอับในห้อง กับทั้งเพื่อระบายลมที่ จะทำลายพัสดุนั้น ต้องระบายอากาศในห้องบ่อย ๆ วิธีระบายอากาศนั้นต้องแล้วแต่ลักษณะภูมิ บริเวณของคลัง และอากาศประจำท้องถิ่น และฤดูกาล ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องมีความคุ้นเคย ดี ตามปกติทั่วไปนั้นจะต้องระวังไม่ให้ฝุ่นผง ซึ่งจะพัดมาตามลมเข้ามาติดเปื้อนพัสดุในคลัง ต้อง ระวังไม่ให้อากาศที่จะเปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็วทำให้พัสดุซึ่งทำด้วยไม้เนื้อแข็งแตกหัก หรือ ขดงอ ข้อสำคัญนอกจากนั้นก็ต้องไม่ให้ลมพัดแรงเกินไป กับต้องป้องกันแสงอาทิตย์ ไม้ให้ ส่องเข้าไปในคลังจนเผาหรือจางสีของพัสดุในคลังได้

ข้อ 42 ห้องที่เก็บพัสดุ ซึ่งจะชำรุดทรุดโทรมง่ายด้วยความชื้นนั้นต้องให้เปิดเพื่อ ระบายอากาศภายนอกมีอุณหภูมิไม่สูงกว่าอากาศภายในห้องเท่านั้น ดังนั้นเป็นการจำเป็นที่สุด ที่ในห้องคลังทุกห้องจะต้องมีเทอร์โมมิเตอร์ติดอยู่ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้ปฏิบัติการให้ถูกต้องตาม ความมุ่งหมายนี้